

PLANBESKRIVNING

UPPHÄVANDE AV DEL AV BYGGNADSPLAN FÖR NATTAVAARE STATIONSSAMHÄLLE

PLANHANDLINGAR

Till planen hör följande handlingar:

- Planbeskrivning (denna handling)
- Plankarta
- Fastighetsförteckning
- Granskningsutlåtande

Övriga handlingar som utgör grund för detaljplanen:

- Trafikverkets granskningshandling för Nattavaara bangårdsförlängning, Gällivare kommun, Norrbottens län

Ändringar av planen görs i plankarta med planbestämmelserna samt i delar av plan- och genomförandebeskrivningen. Av ovanstående handlingar är det endast plankartan med bestämmelser som har juridisk verkan.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Upphävandet av delar av gällande byggnadsplan syftar till att möjliggöra genomförandet av Trafikverkets järnvägsprojekt för att öka kapaciteten på Malmbanan. Som en del i projektet ingår Nattavaara driftplats som planeras att upprustas och förlängas vilket hanteras genom en järnvägsplan, se nedan under rubrik *Bakgrund*.

Järnvägsplanen berör delar av gällande byggnadsplan del av fastigheten Nattavaara 100:2. Områden inom byggnadsplanen som är avsedda att upphävas avser markanvändningar inom kvartersmark för bostadsändamål och jordbruksändamål. Även områden med reglerad markanvändning för järnvägsändamål och allmän gatutrafik föreslås att upphävas.

PLANPROCESSEN

Planen handläggs med samordnat planförfarande enligt 5 kap. 7 § plan- och bygglagen (2010:900) i lydelse enligt SFS 2021:785. Detaljplanen tas fram enligt Boverkets allmänna råd BFS 2020:6. Ett samordnat planförfarande i detaljplan kan tillämpas för en åtgärd som samtidigt provas genom upprättande av järnvägsplan enligt lagen om byggande av järnväg. För att tillämpa ett samordnat planförfarande ska förslaget till detaljplan vara förenligt med kommunens översiktsplan och länsstyrelsens granskningsyttrande över översiktsplanen.

Vid samordnat planförfarande behöver inte särskilt samråd ske i detaljplaneärendet om det i järnvägsärendet nyligen har skett samråd med alla dem som ska ske enligt plan- och bygglagen (5 kap. 16§). Det innebär att planärendet endast kungörs och hålls tillgängligt inför granskning och samordnas med Trafikverkets granskningshandling av järnvägsplanen.

Samordnat förfarande

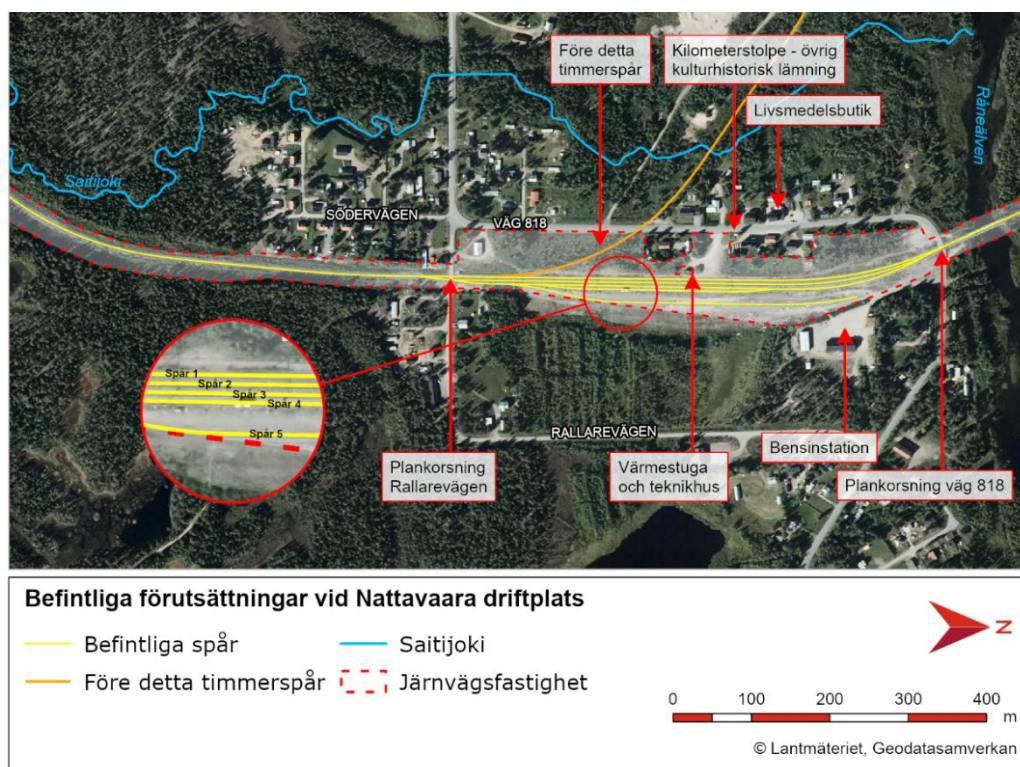
BAKGRUND

Trafikverket har påbörjat ett projekt vars syfte är att öka kapaciteten på Malmbanan som en del i detta ingår Nattavaara driftplats som planeras att upprustas och förlängas. Förlängning av driftplatsen kommer att möjliggöra möten med 750 meter långa tåg där samtidig infart kan ske, vilket bland annat gör att LKAB kan få ett effektivare flöde på sina transporter.

I dagsläget korsas driftplatsen av två signalreglerade plankorsningar med bommar. Över den södra plankorsning, Rallarevägen, går idag två järnvägsspår. Enligt utformningskrav är det inte tillåtet med en plankorsning vid järnväg med två eller flera spår, där simultana tågrörelser är möjliga och där största tillåtna hastighet överstiger 40 km/h på något spår. Därmed uppfyller inte plankorsningen dagens riktlinjer för utformning av plankorsningar.

För att öka säkerheten planeras allmänhetens tillträde till platsen att minska och plankorsningen föreslås därför att stängas. Den norra plankorsningen kvarstår med förbättringsåtgärder. Driftplatsen planeras även att stängslas in med ej klippbart stängsel och viltstängsel.

Trafikverkets Samrådshandling för Nattavaara bangårdsförlängning, järnvägsplan, 2022-02-23 har varit på samråd med allmänheten, myndigheter, företag, organisationer med flera 9 april –10 maj 2022. Granskning har skett i 32 dagar fr.o.m 2024-01-22 Delar av den aktuella sträckan av järnvägen går inom detaljplanlagt område. För att Trafikverkets järnvägsplan ska kunna fastställas så får de planerade åtgärderna inte strida mot gällande detaljplaner. Enligt Trafikverkets beskrivning i samrådshandlingarna bedöms vissa åtgärder strida mot bestämmelser i gällande byggnadsplan.

Figur 1 Översiktskarta över befintliga förutsättningar vid Nattavaara driftplats. Järnvägsfastigheten illustreras med röd streckad linje. Kartunderlaget är hämtat från Trafikverkets granskningshandling för järnvägsplanen.

Järnvägsplan

En järnvägsplan säkerställer de markanspråk som krävs för planerat järnvägsprojekt. Inom järnvägsplanen regleras den markanvändning som respektive markområde är avsedd att nyttjas för. Inom aktuell järnvägsplan regleras markanvändningar med följande beteckningar:

Järnvägsmark med äganderätt (J)	Järnvägsmark med äganderätt innebär mark som tas i anspråk för järnvägsanläggningen och som inte kan kombineras med annan markanvändning
Järnvägsmark med servitutsrätt (Js)	Järnvägsmark med servitutsrätt innebär mark som tas i anspråk för järnvägsanläggningen, till exempel åtkomst till serviceväg
Vägområde med vägrätt (V)	Vägområde med vägrätt innebär mark som behövs för att bygga allmän väg samt nyttja mark eller annat utrymme som behövs för vägen.
Tillfällig nyttjanderätt (T)	Mark med nyttjanderätt är tillfällig och gäller under byggtiden, dock längst till och med godkänd slutbesiktning.

PLANDATA

LÄGESBESTÄMNING

Planområdet är beläget i Nattavaara by.

AREAL

Sammantaget avses cirka 1,7 hektar av byggnadsplanen upphävas.

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Fastigheterna som berörs av upphävandet ägs huvudsakligen av Gällivare kommun, men även privatägd mark berörs. Fastigheter som berörs är NATTAVAARA 20:34, NATTAVAARA 20:33, NATTAVAARA 20:1, NATTAVAARA 20:36, NATTAVAARA 43:1 och MEURISVARE 1:101.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDE

ÖVERSIKTLIGA PLANER

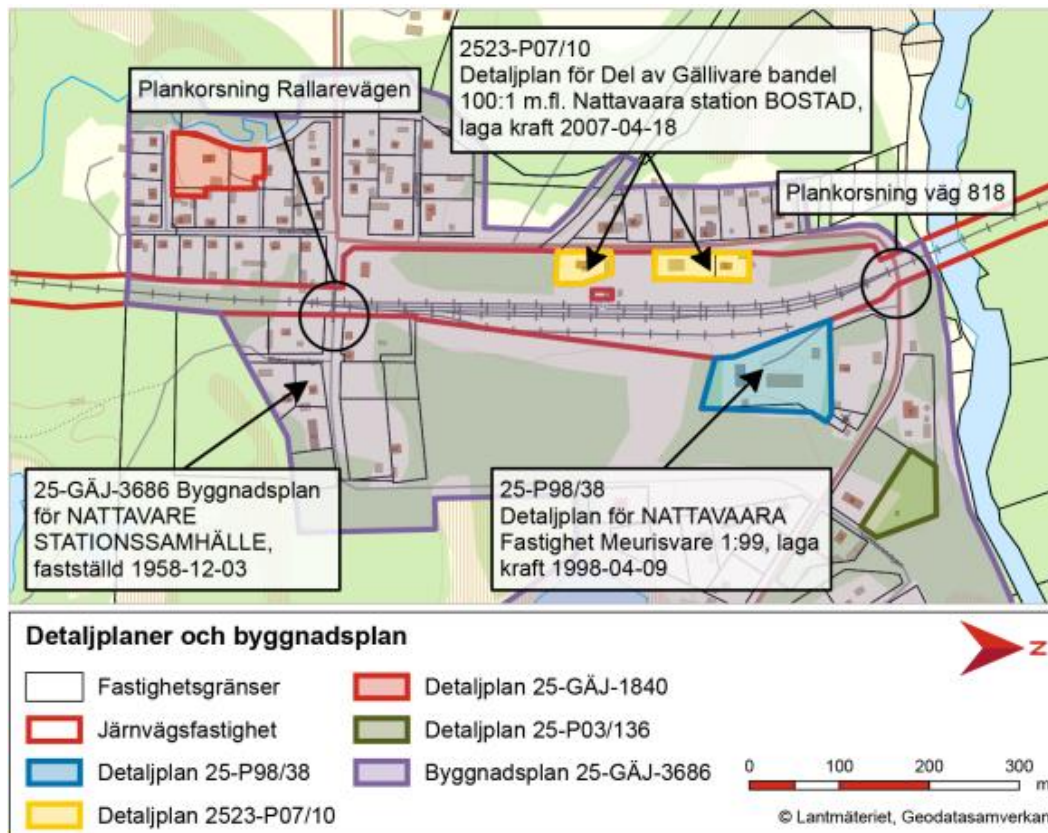
Enligt *översiktsplanen för Gällivare kommun 2014* ingår det aktuella området i Nattavaarabygden där flertalet utvecklingsmöjligheter finns beskrivna för bygden i översiktsplanen. Bland annat bör bystrukturen beaktas då den har ett högt skydds- och bevarandevärde ur ett kulturmiljöhänseende. Malmbanan genom Nattavaara är viktig för regionala transporter. Vid planering och byggande ska järnvägen beaktas för dess framtida utveckling. Malmbanan pekas ut som ett viktigt järnvägsstråk, som är prioriterat för person och godstrafik på järnväg. Detta innefattar även markanspråk vid framtida utveckling av järnvägen (exempelvis mötesstationer och dubbelspår). Nattavaara stationssamhälle är även utpekat som ett förtätningsområde med flertalet sociala stråk.

Upphävande av delar av planen bedöms följa översiktsplanens intentioner.

DETALJPLANER OCH OMRÅDESBESTÄMMELSER

Järnvägsplanen påverkar gällande byggnadsplan 25-GÄJ-3686 NATTAVARE STATIONSSAMHÄLLE. Delar av gällande byggnadsplan behöver upphävas där föreslagen järnvägsplan står i strid mot dess bestämmelser. Övriga delar av byggnadsplanen kommer fortsatt att gälla.

Järnvägsplanen omfattar även ytterligare fyra detaljplaner; 25-P98/38, 223-P07/10, 25-GÄJ-1840 samt 25-P03/136. Järnvägsplanen är förenlig med dessa planer.

Figur 2 Gällande planer inom och i närheten av utredningsområdet. Järnvägsfastigheten är markerad med röd heldragen linje. Plankorsningarna är inringade med turkost

KOMMUNALA BESLUT I ÖVRIGT

Gällivare kommuns kommunstyrelsens samhällsplanerings- och teknikutskott beslutade 2021-03-29 § 81 att ge positivt planbesked för del av fastigheten Nattavaara 100:2.

UNDERSÖKNING ENLIGT 6 KAP. 6§ MILJÖBALKEN

Detaljplaner som upprättas enligt plan- och bygglagen ska miljöbedömas om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Detta innebär att kommunen tidigt i planprocessen ska ta ställning till om detaljplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan. Bedömningarna i ett tidigt skede i planprocessen är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att bedömningarna måste omvärderas.

Kommunen har bedömt att genomförandet av planförslaget inte bedöms medföra någon betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning har därmed inte upprättats för det aktuella planförslaget. Undersökningen finns som bilaga till detaljplanen. Samråd har skett med Länsstyrelsen och miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen som delar kommunens bedömning.

UPPHÄVANDE AV DETALJPLAN

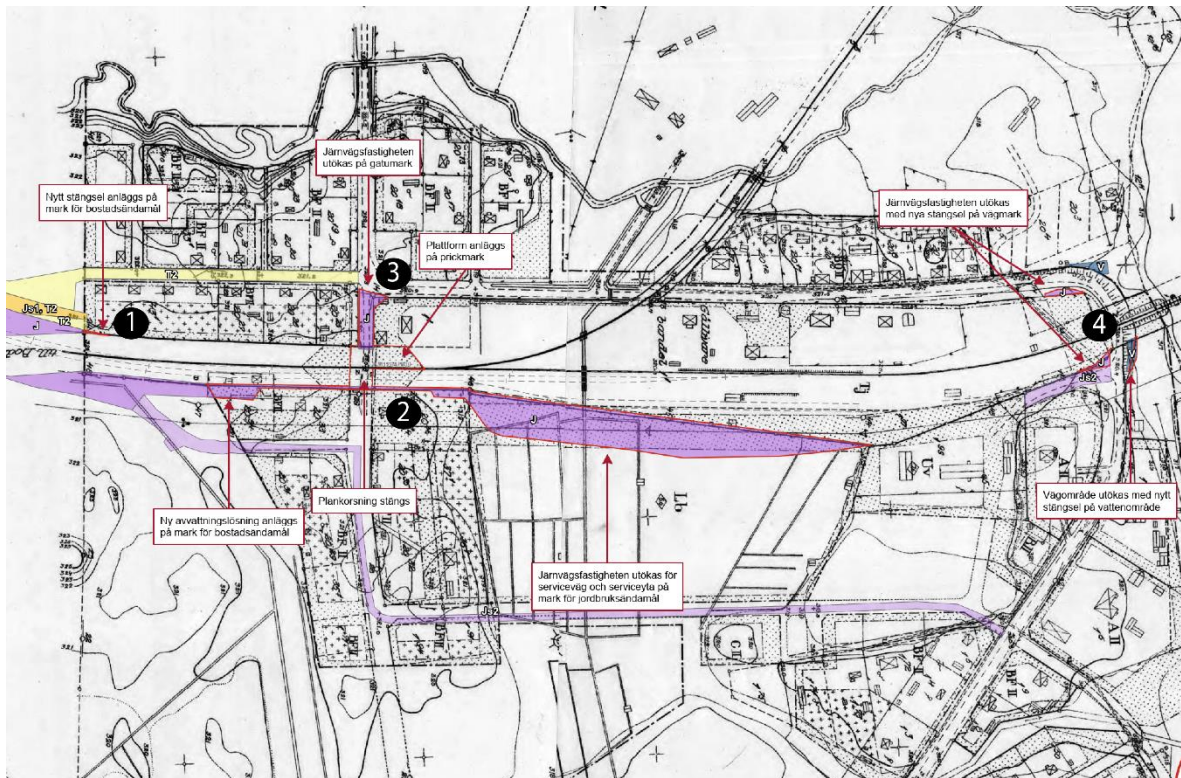
Trafikverket får inte bygga i strid med gällande detaljplan. Om intrånget är marginellt och inte strider mot detaljplanens syfte kan det dock anses vara en mindre avvikelse från gällande detaljplan enligt 14§ väglagen. Där intrånget inte är marginellt krävs förändring av befintlig detaljplan. Detta kan ske antingen genom upphävande av hela eller delar av gällande detaljplan eller genom upprättande av ny detaljplan för berörda områden.

I Nattavaara är intrången små, bedöms marginellt påverka markanvändningen inom berörd kvartersmark och inte påverka detaljplanernas syften. Det innebär att upphävande av detaljplan har bedömts som det lämpligaste planförfarandet.

Genom att upphäva gällande detaljplan för de delar där järnvägsplanen strider mot detaljplanen underlättas genomförandet av utbyggnaden och Trafikverket få det fulla ansvaret för genomförandet och ersättning till berörda fastighetsägare.

Byggnadsplanen medger markanvändningen järnvägsändamål där befintlig samt planerad järnvägsanläggning är belägen, vilket är i linje med föreslagen järnvägsplan. Planstridighet uppstår på fem platser där byggnadsplanen avses att upphävas.

I södra delen påverkas mark angiven för bostadsändamål vid anläggande av nytt stängsel. Om södra plankorsningen Rallarevägen stängs enligt planförslaget påverkas byggnadsplanen eftersom den anger att marken ska vara tillgänglig för allmän gatutrafik. Planförslaget gör också intrång i områden som enligt byggnadsplanen inte får bebyggas. Detta sker vid plankorsningen där ny plattform anläggs. Ett nytt dike anläggs på östra sidan av driftplatsen på mark angiven som bostadsändamål och jordbruksändamål. Vid norra plankorsningen påverkas byggnadsplanen vid anläggandet av nytt stängsel.

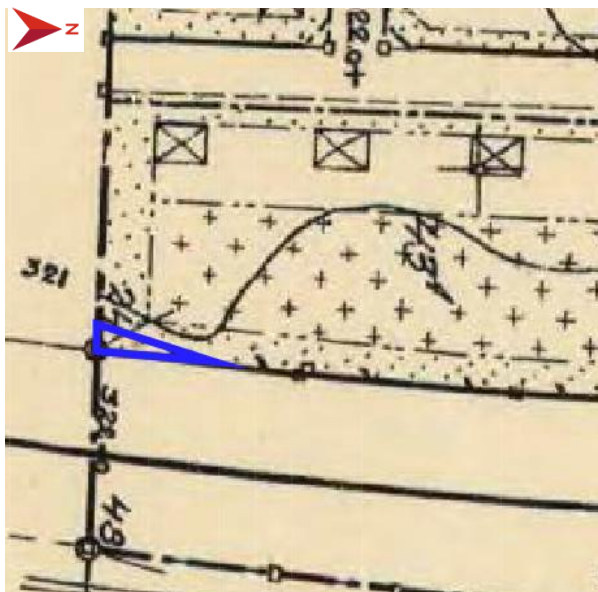
Figur 3 Översikt över delområden inom byggnadsplanen som är avsedda att upphävas med röd gränslinje. Färglagda områdena redovisar olika markregleringen i järnvägsplanen.

Områden för upphävande

De markområden som avses att upphävas har delats upp i fyra delområden som beskrivs närmare nedan.

Område 1

Område 1 för upphävande är idag planlagd för bostadsbebyggelse med prickad mark som inte får bebyggas. Marken är cirka 20 m² stor och planeras för anläggande av ett nytt viltstängsel. Järnvägsplanen reglerar området som järnvägsmark med äganderätt.

Figur 4 Område 1 som föreslås att upphävas redovisas med blå avgränsningslinje. Området ligger i den södra delen av byggnadsplanen (längst till vänster på kartbilden).

Område 2

Området 2 regleras i järnvägsplanen som järnvägsmark med äganderätt.

Inom området avses plankorsningen vid Rallarevägen att stängas eftersom den inte uppfyller dagens riktlinjer för en säker passage. En ny plattform planeras att anläggas söder om befintlig plattform eftersom ombyggnationen innebär att en växel placeras vid befintlig plattform.

Markanspråket behövs även för ny avvattningslösning då dike och dräneringsledning anläggs vid järnvägens östra sida samt för serviceväg med vändplan vid spår 5. Längs hela sträckan är det även planerat att anläggas ett viltstängsel.

Del av området längst i väst för upphävande är idag planlagd för bostadsbebyggelse för fristående hus [BF]. Området är delvis reglerad med prickad mark som inte får bebyggas och delvis med korsmark som får bebyggas med uthus och dylikt.

Delar av området är planlagd som vägmark. Inom järnvägsfastigheten är marken angiven som mark tillgänglig för allmän gatutrafik [Z] och mark tillgänglig för underjordiska ledningar [u]. Då marken inte längre kommer vara tillgänglig för allmänheten föreslås ett upphävande. Vattenfall Eldistribution AB har ett befintligt avtalsservitut inom området som kommer att kvarstå och påverkas därmed inte av upphävandet av del av planen.

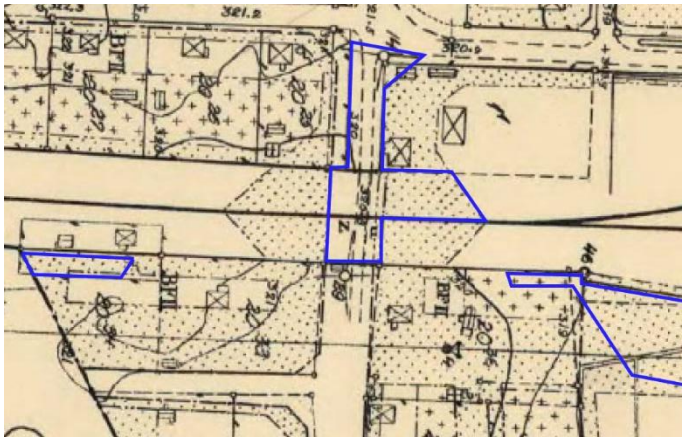
I den östra delen av området föreslås även ett upphävande av område reglerad för jordbruksändamål [LB] med prickad mark som inte får bebyggas.

Delar av området är reglerad för järnvägsändamål [TJ] med prickmark som inte får bebyggas. Då plattformen ska anläggas inom området behöver planen upphävas även här.

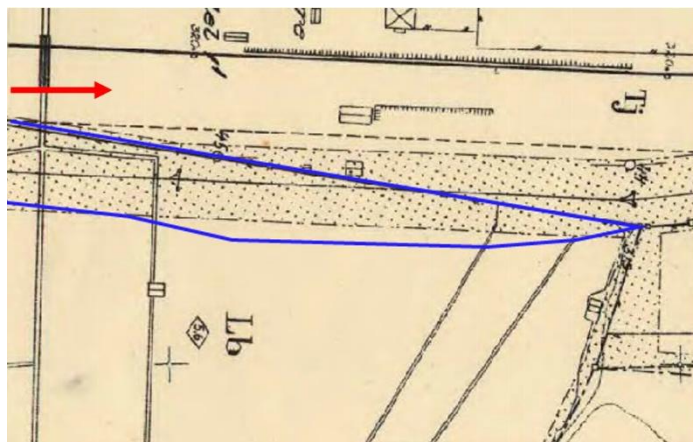
Område 3

Området 3 regleras i järnvägsplanen som järnvägsmark med äganderätt.

Område 3 behövs enligt järnvägsplanen för utfart från nytt stationsområde. Marken som föreslås upphävas är idag angiven som allmän plats, vägmark. Markanspråket innebär att vägen blir en del av järnvägsfastigheten och inte längre kommer vara allmän plats.

Figur 5 Område 2 och 3 som föreslås att upphävas med blå avgränsningslinje. I den nedre figuren visar fortsättning av området.

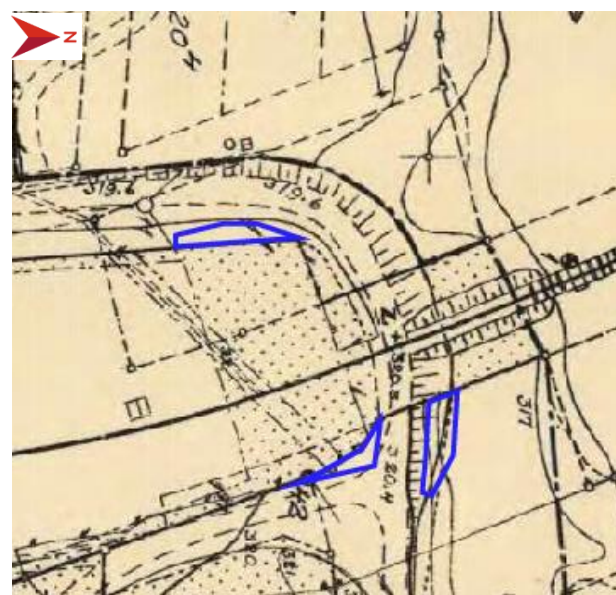

Område 4

Område 4 påverkas av markanspråk för ny järnvägsmark

inom området som i byggnadsplanen är reglerad som vägområde. Delen av byggnadsplanen föreslås därför att upphävas. Området regleras i järnvägsplanen som järnvägsmark med äganderätt.

En mindre del av område där nytt stängsel föreslås är reglerad som vattenområde. [V]. Även denna del av byggnadsplanen föreslås att upphävas. Området regleras i järnvägsplanen som vägområde med vägrätt

Figur 6 Område 4 som föreslås att upphävas med blå avgränsningslinje. Området ligger i den norra delen av byggnadsplanen (längst till höger på kartbilden).

KONSEKVENSER

Upphävande av gällande detaljplaner är det planförfarandet som har valts för att inte försena planerat trafiksäkerhetsprojekt. Genom att upphäva gällande byggnadsplan för de delar där järnvägsplanen strider mot gällande plan möjliggörs genomförandet av utbyggnaden. Trafikverket får därmed det fulla ansvaret för genomförandet och ersättning till berörda fastighetsägare genom ny järnvägsplan och enligt lagen om byggande av järnväg. Eventuella tvister om ersättningen avgörs i domstol.

Bostadsändamål

Upphävandena av mindre delar av kvartersmark för bostadsbebyggelse bedöms ha en liten negativ påverkan på möjligheterna att nyttja kvartersmarken för avsedd markanvändning. Kvartersmarken är i huvudsak reglerad som prickmark och är därmed inte idag möjlig att bebygga.

Jordbruksändamål

Upphävande av område med markanvändning jordbruksändamål bedöms medföra obetydliga konsekvenser för avsedd markanvändningen. Marken nyttjas idag inte som jordbruksmark och påverkar inte ett framtida brukande av angränsande markområde.

Vattenområde

En del av vattenområdet inom byggnadsplanen föreslås att upphävas. Då det avser en mycket begränsad yta bedöms konsekvenserna för vattenområdet bli obetydliga.

Allmän gatutrafik och vägområde

Barriäreffekterna kan upplevas som en negativ konsekvens för de boende i Nattavaara som begränsas till en plankorsning över järnvägsspåren vid väg 818, istället för två som i dagsläget. Plankorsningen vid väg 818 kommer förbättras genom breddning och gör det tryggare för oskyddade trafikanter att passera järnvägen.

Upphävande av delar av vägområde för allmän gatutrafik bedöms ha en liten negativ påverkan för allmänheten genom att tillgängligheten och framkomligheten över järnvägen begränsas. Syftet med vägområdet finns inte kvar när plankorsningen stängs och markanvändningen bedöms inte längre behövas.

Boendemiljön kring driftplatsen kan antas få positiv konsekvens i och med att dagens riktlinjer för Trafikverkets säkerhet kommer att uppfyllas på platsen och det kommer ge tryggare miljö för de som vistas kring platsen. Den planerade plattformen kommer vara säkrare att vistas på då den kommer bli en upphöjd plattform. Det nya stängslet som kommer sättas upp kan upplevas som en betydande barriär då större delen av driftplatsen kommer stängslas in jämfört med hur det är idag. Sammantaget bedöms ett upphävande av föreslagna områden inte påverka markanvändningarna i byggnadsplanen som helhet och konsekvenserna bedöms som små.

Figur 7 Plankorsning Rallarevägen (bild från Samrådsunderlag-Nattavaara Bangårdsförlängning, Trafikverket 2021)

Förenlighet med 3, 4 och 5 kap i miljöbalken

Riksintressen

Byggnadsplanen berörs av följande riksintressen:

- Riksintresse för kommunikationer - Malmbanan (3 kap 8 § miljöbalken)
- Riksintresse för rennäring (3 kap 5 § miljöbalken)
- Riksintresse för naturvård (3 kap 6 § miljöbalken)
- Riksintresse för friluftsliv (3 kap 6 § miljöbalken)

Malmbanan är utpekad som riksintresse för kommunikation. Grunderna för utpekande av riksintresset är att malmbanan ingår i TEN-T nätet och är av internationell betydelse. Upphävande av delar av byggnadsplanen bedöms medföra en positiv påverkan för riksintresset då syftet är att förbättra kapaciteten längs Malmbanan.

Området väster om järnvägsområdet i Nattavaara ligger i utkanten av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap 5 § miljöbalken. Området som är ett kärnområde för rennäringen nyttjas som vinterbetesland av Unna tjerusj och som sommarbetesland av Gällivare skogssameby. Riksintresset bedöms inte få någon negativ påverkan vid ett upphävande av delar av byggnadsplanen.

Ett upphävande av föreslagna områden inom byggnadsplanen bedöms inte medföra någon negativ påverkan för riksintresseområdena naturvård och friluftsliv.

GENOMFÖRANDE FRÅGOR

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Tidplan

Upphävande av delar av byggnadsplan handläggs med samordnat förfarande.

Granskning

Vinter 2024

Antagande

Våren 2024

Ekonomiska frågor

Gällivare kommun står för kostnader för arbete med upphävande av byggnadsplanen. Övriga kostnader avseende utredningar och dylikt ansvarar Trafikverket för.

MEDVERKANDE

Planhandlingarna är framtagna av Norconsult AB, genom Madelene Rova. Planfrågor har under hand diskuterats med berörda. Kommunens tjänstemän på Samhällsbyggnad- och teknikförvaltningen har deltagit i arbetet, Sofie Rynbäck, plansamordnare och Marcus Zetterqvist planeringschef.

SAMHÄLLSBYGGNADS- OCH TEKNIKFÖRVALTNINGEN

Marcus Zetterqvist
Tf Förvaltningschef
Gällivare kommun

Madelene Rova
Planarkitekt
Norconsult AB